

عنوان مقاله:

تحلیل انتقادی دیدگاه کمینه گرایی در مواجهه با آموزه تقیه با تأکید بر آراء آیت الله سیستانی

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات قرآن و حدیث، دوره 17، شماره 2 (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسندگان:

محمدرضا شاهرودی - دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

علی تقفیان - دانشجوی دکترای علوم قرآن و حدیث، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

تقیه، یکی از آموزه های پراهمیت در میان تعلیم حدیثی امامان شیعه (علیهم السلام) است که در هنگامه ی رخ داد تعارض در میان روایات، به عنوان یکی از راه حل های رفع اختلاف ادله توسط دانشمندان اسلامی مورد استفاده قرار می گیرد. از جمله بحث های مناقشه برانگیز پیرامون تقیه، گستره ی کاربری آن در میان احادیث است. برپایه ی داده های پیشینی تحقیق حاضر درمی یابیم که پاره ای از دانشمندان شیعه برای تقیه نقش پررنگی در زمره روایات و پدیدایی اختلاف حدیث قائل شده اند؛ در حالی که مطالعات پسینی و تطبیقی، نشانگر واقعیتی برخلاف آن است. بر این پایه، این سوال اساسی پیش می آید که میزان گستردگی تقیه در میان روایات و نیز مقدار تأثیر آن بر تعارض و اختلاف احادیث از چه کمیتی برخوردار است؟ آیت الله سیستانی از جمله اندیشمندانی است که تلاش کرده با دیدگاهی نو به بحث پیرامون پدیده ی اختلاف حدیث و ارتباط آن با آموزه ی تقیه بپردازد. دلیل تمرکز این پژوهش بر آراء آیت الله سیستانی، بررسی دلائل و چگونگی اتخاذ رویکرد کمینه گرا از سوی ایشان در گستره ی کاربرد تقیه در میان آموزه های شیعی است که در پی آن از دایره ی مولفه های مفهومی تقیه کاسته شده و در نتیجه از تبعات احتمالی گستردگی آن در مجموعه روایات شیعی کاسته می شود. مطالعه ی آثار ایشان حاکی از آن است که مقوله هایی همچون: «تعیین مولفه های محدودکننده در تعریف تقیه»؛ «اعتقاد به توانایی اصحاب در شناسایی تقیه و پالایش کتب حدیثی از آن»؛ «تأکید بر عوامل دیگری جز تقیه در ایجاد اختلاف حدیث»؛ «رد دلائل احادیث اخذ روایات مخالف با عامه»؛ «قیاس اولویت در احکام فقهی»؛ «لحاظ بافت تاریخی حیات ائمه (ع)»؛ و «لحاظ شرایط اضطراری و موقت برای تقیه»؛ از جمله دلائل ایشان برای دیدگاه مذکور است. ادله ی این دیدگاه درصدد منتفی دانستن نقش تقیه در اختلاف حدیث و تعارضات روایی است؛ مسئله ای که در برخی موارد با تاملاتی از سوی نگارندگان این مقاله مواجه شده و امکان پذیرش مطلق دیدگاه ایشان را دچار تردید ساخته است.

کلمات کلیدی:

تقیه، اختلاف حدیث، کمینه گرایی، آیت الله سیستانی، تعارض ادله

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1955728>

